

آفات و بیماری‌های گیاهی
جلد ۷۹، شماره ۱، شهریور ۱۳۹۰

گزارش کوتاه علمی

اولین گزارش زنبور (*Idiomacromerus balasi* (Hym.: Torymidae) پارازیتوئید لارو گونه‌ای دوبال گال‌زا از خانواده‌ی Cecidomyiidae در ایران. دکتر مصطفی نیکدل^{۱*} و دکتر حسینعلی لطفعلی‌زاده^۲؛ بخش تحقیقات منابع طبیعی^۱ و بخش تحقیقات گیاه‌پزشکی^۲، مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی آذربایجان شرقی، تبریز، ایران. مسئول مکاتبات: mnikdel1374@gmail.com*

طی بررسی حشرات آفت گیاهان دارویی در استان آذربایجان شرقی در بهار سال ۱۳۸۸، در محدوده بین شهرستان‌های اهر و کلیبر که دارای پوشش غالب با گیاهان مرتعی است، گال‌های حاوی لاروهای گونه‌ای از مگس‌های گال‌زای خانواده Cecidomyiidae از روی گیاه *Anthemis tinctoria* از خانواده مرکبان (Asteraceae) جمع‌آوری و به آزمایشگاه منتقل گردید. این گیاه دارای کاربردهای محدود دارویی می‌باشد. نگهداری گال‌ها در آزمایشگاه (دمای حدود ۲۴ درجه سلسیوس و رطوبت نسبی حدود ۶۵ درصد) منجر به خروج چهار نمونه زنبور Torymidae پارازیتوئید لاروهای Cecidomyiidae گردید. زنبورهای خارج شده به داخل الکل اتیلیک ۷۵ درصد منتقل شده و بعد از شناسایی در کلکسیون حشرات مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان آذربایجان شرقی نگهداری می‌شوند. نمونه‌های مذکور توسط نگارنده دوم تحت عنوان (*Idiomacromerus balasi* (Szelenyi, 1957) از خانواده Torymidae تعیین هویت گردید. با توجه به منابع در دسترس، گونه‌ی فوق‌الذکر برای اولین بار از ایران گزارش می‌شود. زنبورهای جنس *Idiomacromerus* Crawford دارای ۴۲ گونه گزارش شده در نقاط مختلف دنیا می‌باشد (3). اغلب گونه‌های این جنس در ناحیه ژئوگرافیایی Palearctic و به ویژه در اغلب کشورهای اروپایی پراکنده هستند (1,2). این زنبورها عمدتاً پارازیتوئید زنبورهای گیاه‌خوار از خانواده‌ی Eurytomidae و زنبورهای گال‌زای Cynipidae می‌باشند، اما گونه *I. balasi* به عنوان پارازیتوئید لارو مگس‌های خانواده Cecidomyiidae روی گیاهان جنس *Artemisia* از خانواده Asteraceae گزارش شده است (2). گونه *I. balasi* متعلق به

نیکدل و لطفعلی‌زاده: اولین گزارش زنبور *Idiomacromerus balasi* پارازیتوئید لارو گونه‌ای دوبال گال‌زا ...

زیرخانواده Toryminae، قبیله Microdromerini است که از کشورهای بلغارستان، چکسلواکی، گرجستان، مجارستان، مولداوی، اسلونی، یوگسلاوی سابق و اردن گزارش شده است (3). در این گونه شاخک دارای چهار بند باریک در قاعده تاژک می‌باشد، ران پای عقب فاقد دندان، سر و سینه براق، عرض شکم کمتر از بلندی آن است، تخم‌ریز بلندتر از شکم است.

First report of *Idiomacromerus balasi* (Hym.: Torymidae), parasitoids of a cecidomyiid gall midge in Iran. Dr. M. Nikdel^{1*} and Dr. H. Lotfalizadeh². Department of Natural Resources¹ and Department of Plant Protection², Tabriz Agricultural and Natural Resources Research Center, Iran. Corresponding author: mnikdel1374@gmail.com*.

During study of medicinal plant pests in Kaleibar, north of East-Azərbayjan province in the northwest of Iran, four parasitoids specimens of gall midge species (Diptera: Cecidomyiidae) were collected on Yellow Chamomile, *Anthemis tinctoria* L. (Asteraceae). Rearing was made in the entomological laboratory (24°C and 65% humidity). The emerged wasps were preserved in ethanol 75% and then mounted on point cards for identification. The specimens were identified as *Idiomacromerus balasi* (Szelenyi, 1957) (Hym.: Torymidae) by the second author which, according to literature, has never been recorded from Iran. Specimens deposited in insect collection of Agricultural and Natural Resources Research Center of East-Azərbayjan Province. The genus *Idiomacromerus* Crawford has 42 species world widely (3) that most of them were distributed in the Palaearctic region (1, 2). These wasps are mostly parasitoid of phytophagous eurytomids and gall wasps of the family Cynipidae but *I. balasi* was reported as larval parasitoid of four gall midges (Diptera: Cecidomyiidae) on *Artemisia* sp. (Asteraceae) (2). This species belong to the subfamily Toryminae and tribe Microdromerini and has been reported from Europe (Bulgaria, Czechoslovakia, Georgia, Hungary, Moldova, Slovakia and former Yugoslavia) and Jordan (3). This species has four ring-like antennal segments, hind femur without distinct teeth, head and thorax shiny, abdomen higher than broad, ovipositor longer than gaster.

References: (1) R. R. ASKEW, *Miscellanea Zoologica* 20: 65-70, 1997.; (2) E. E. GRISSELL. *Memoirson Entomology International* 2: 1-470, 1995. (3) J. S. NOYES. *Universal Chalcidoidea Database-World Wide Web electronic publication*, available from: <http://www.nhm.ac.uk/entomology/chalcidoids/index.html>., 2010 (4) O. PECK *et al.* *Memoirs of the Entomological Society of Canada*, 34, 1964.